

Kontroll av sjukdomsfrihet från PRRS och AD samt övervakning av salmonella hos gris som utgör del av Sveriges särskilda salmonellagarantier 2024

Bakgrund

Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome (PRRS) är en sjukdom som ger symptom i reproduktionsorgan och luftvägar hos gris, hur sjukdomen yttrar sig beror bland annat på den drabbade besättningens hälsostatus. De allvarligaste symptomen uppkommer vid nyintroduktion med kastningar, ökad andel dödfödselar och hög späddgrisödlighet. I en kroniskt infekterad besättning gör PRRS att grisarna blir mer känsliga för andra infektioner, vilket leder till en ökad antibiotikaförbrukning samt en minskad lönsamhet på grund av minskad produktion.

Aujezky Disease (AD) är en sjukdom som drabbar bland annat centrala nervsystemet, andningsorganen och reproduktionsorganen hos gris. Hur sjukdomen visar sig beror på djurets ålder och hos nyfödda grisar kan dödligheten närma sig 100 %. Även andra djurslag kan drabbas av sjukdomen, vilket ofta resulterar i ett mycket akut insjuknande med kraftig klåda och påföljande död.

Sjukdomsfrihet från PRRS och AD är en viktig del i den svenska djurhälsomodellen och Sverige är sedan länge fritt från båda sjukdomarna. Gård & Djurhälsan har under många år varit huvudman för övervakningen av både PRRS, AD och salmonella hos gris. PRRS/AD-övervakningen utgör förutsättningarna för officiell frihet för AD och är grunden för den övervakning som nationella föreskrifter för PRRS baserar sig på. Proverna används dessutom för övervakning av andra epizootiska sjukdomar. Att denna övervakningsmodul fungerar är alltså väldigt viktigt för svensk sjukdomsövervakning och för möjligheten att upprätthålla nationella smittskyddsföreskrifter.

En låg förekomst av salmonella är framför allt viktigt ur ett folkhälsoperspektiv, eftersom det ger en hög livsmedelssäkerhet. Genom låg förekomst av salmonella i hela den inhemska livsmedelskedjan kan Sverige ställa krav vid införsel av både livsmedelsproducerande djur samt köttprodukter och ägg. För att Sverige ska kunna upprätthålla dessa så kallade salmonellagarantier krävs att vår salmonellafrihet redovisas. Provtagning för salmonella i grisbesättningar är en del av

de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna.

Resultat och Diskussion

Under 2024 ingick 17 livdjursproducerande besättningar, tolv suggpooler samt en bruksbesättning i provtagningen och 457 PRRS-prover togs totalt, se tabell 1 nedan. Inom slakteriprovtagningen togs 2 227 prover avseende PRRS och AD. PRRS har inte påvisats i någon besättning under 2024.

Under 2024 togs totalt 420 prover för salmonella i 17 livdjursbesättningar, tolv suggpooler och en bruksbesättning, se fördelning i tabell 1 nedan. Salmonella påvisades inte vid något tillfälle i denna provtagning under 2024.

Tabell 1. Antal PRRS-prover resp. Salmonellaprover tagna i fältprovtagningen under 2024

Besättningskategori	PRRS-prover		Salmonellaprover (ett prov representerar fem sugor)	
	Antal besättningar	Antal prover	Antal besättningar	Antal prover
Kärn Avel	2	24	2	20
Kärn Elit	7	112	7	79
Gyltbesättningar	8	138	8	120
Suggpooler	12	176	12	200
Bruksbesättningar	1	7	1	1
SUMMA	30	457	30	420

Under 2024 har även en utvärdering av köttsaft som alternativ till blod som material för analysen utvärderats. Resultatet från den här initiala studien konstaterar att det med nuvarande förutsättningar inte kan anses vara ett alternativ.

Globalt sett är frihet från PRRS ovanligt och utgör därför en mycket viktig konkurrensfördel för svensk grisproduktion. Det är därför viktigt att ha en funktionell och effektiv övervakning. Det pågår ett arbete med att modernisera strukturen och systemet för uttag av övervakningsprover på slakteri där även incitament och ersättning för slakterierna att utföra provuttaget ses över. Ett modernt system för provuttag på slakteri bör kunna anpassas utifrån förändrat behov av övervakning. I översynen av slakteriövervakning ingår även det pågående arbete med en förändring av salmonellaövervakning till att vara bättre anpassad för de förändrade förutsättningar med större och färre gårdar som vi ser idag.